

Ochrona przed zwolnieniem

Igor Kyrzewski · 24.05.2025 · Kadry i Płace – JDG, Kadry i Płace – Spółki

□ Wprowadzenie

\Kodeks pracy przewiduje **szczególne zasady ochrony stosunku pracy** dla określonych grup pracowników. Ochrona ta może mieć **charakter bezwzględny** (zakaz wypowiedzenia i rozwiązania umowy) lub **warunkowy** (np. wymaga zgody organizacji związkowej). Naruszenie tych zasad może skutkować **przywróceniem do pracy i odszkodowaniem** zasądzonym przez sąd.

□ 1. Kogo obejmuje szczególna ochrona przed zwolnieniem?

□ Przykładowe grupy objęte ochroną:

- Kobiety w ciąży - Zakaz wypowiedzenia i rozwiązania umowy
- Osoby na urlopie macierzyńskim/rodzicielskim - Zakaz wypowiedzenia i rozwiązania umowy
- Działacze związkowi - Zakaz bez zgody zarządu związku
- Pracownicy w wieku przedemerytalnym - Zakaz wypowiedzenia 4 lata przed emeryturą
- Pracownicy w trakcie usprawiedliwionej nieobecności (np. L4) - Bezwzględny zakaz rozwiązania umowy
- Członkowie rady pracowników - Wymagana zgoda rady
- Osoby powracające z urlopu wychowawczego - Zakaz przez 1 miesiąc po powrocie

□ Ochrona dotyczy **zarówno wypowiedzenia umowy, jak i rozwiązania jej bez wypowiedzenia.**

□ 2. Ochrona kobiet w ciąży i w czasie urlopów rodzicielskich

☐☐☐ Art. 177 § 1 Kodeksu pracy:

Pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę z pracownicą w ciąży lub przebywającą na urlopie macierzyńskim, chyba że zachodzą przesłanki rozwiązania **bez winy pracodawcy** (np. upadłość, likwidacja firmy) i uzyskano zgodę związku zawodowego (jeśli działa).

☐☐ Jeśli pracownica zawarła **czasową umowę**, a jej **koniec przypada po 12. tygodniu ciąży** – umowa **automatycznie przedłuża się do porodu**.

☐☐ 3. Działacze związkowi – art. 32 ustawy o związkach zawodowych

- Pracodawca nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę **bez uprzedniej zgody zarządu organizacji związkowej** wskazanej w informacji o objęciu ochroną.
- Dotyczy to tylko osób **wskazanych pisemnie** przez związek i pełniących funkcję.
- Ochrona trwa przez czas pełnienia funkcji oraz przez **rok po jej ustaniu** (jeśli ochrona była dłuższa niż 6 miesięcy).

☐☐ 4. Pracownicy w wieku przedemerytalnym – art. 39 KP

- Zakaz wypowiedzenia umowy pracownikowi, któremu brakuje **nie więcej niż 4 lata** do osiągnięcia wieku emerytalnego (60 lat kobieta, 65 lat mężczyzna),
- Warunek: okres zatrudnienia daje prawo do emerytury w danym zakładzie pracy.

☐☐ Zakaz **nie obejmuje rozwiązania umowy za porozumieniem stron ani zwolnienia dyscyplinarnego** (jeśli są podstawy z art. 52 KP).

☐☐ 5. Pracownicy nieobecni z usprawiedliwionych przyczyn - art. 41 KP

Pracodawca nie może wypowiedzieć umowy o pracę w czasie, gdy pracownik:

- przebywa na **zwolnieniu lekarskim (L4)**,
- przebywa na **urlopie wypoczynkowym**,
- korzysta z **innych usprawiedliwionych nieobecności** (np. urlop rodzicielski, okolicznościowy).

☐☐ Ochrona nie dotyczy **rozwiązania umowy bez wypowiedzenia z art. 53 KP** (np. długotrwała choroba).

☐☐ 6. Ochrona przed zwolnieniem a likwidacja stanowiska

- Ochrona **nie obowiązuje**, jeśli zakład pracy **zostaje zlikwidowany lub ogłasza upadłość** (art. 177 § 4 KP).
- W takim przypadku możliwe jest rozwiązanie umowy również z pracownikami chronionymi, ale często:
 - wymagane są **uzgodnienia z organizacją związkową**,
 - przysługuje **odprawa** (ustawa o zwolnieniach grupowych).

☐☐ 7. Naruszenie ochrony - konsekwencje dla pracodawcy

- Zwolnienie pracownika w ciąży - Nieważność wypowiedzenia (art. 58 KC + art. 45 KP)
- Zwolnienie związkowca bez zgody - Przywrócenie do pracy + odszkodowanie
- Brak świadectwa pracy - Kara grzywny i odszkodowanie
- Zwolnienie przedemerytalne - Sąd może orzec przywrócenie lub odszkodowanie

Podstawa prawna

- **Kodeks pracy:** art. 39, 41, 177
- **Ustawa o związkach zawodowych** – art. 32
- **Ustawa o promocji zatrudnienia** – zasady ochrony w urzędzie pracy
- **Orzecznictwo SN**, m.in. wyrok z 14.03.2018 r., I PK 297/17